

Modersmål-Prisen 2000

OVERRAKT TIL CAND.POLIT., TOLK OG FORFATTER NASER KHADER
DEN 2. OKTOBER 2000 PÅ CHRISTIANSBORG

Kære Naser Khader

Det er længe siden du skulle have haft prisen overrakt, det var den 24. maj i forbindelse med Modersmål-Selskabets generalforsamling; men den fandt sted samtidig med et særdeles vigtigt og for dig nu veloverstået og vellykket politisk møde. Du har ikke dansk som modersmål: din mor er fra Syrien og din desværre afdøde far fra Palæstina, du kom hertil som 11-årig, og alligevel får du Modersmål-Prisen. Hvordan kan det gå til? Jeg vil gentage motiveringen, som den blev udtrykt i april måned:

Naser Khader får prisen for sit korrekte og levende danske sprog, sit store ordforråd og evnen til at bruge det klart, udtryksfuldt og varieret i skriftlig og mundtlig form. Hans anvendelse af dansk billedsprog, humor og ironi, må tages som udtryk for, at den sproglige indlæring er lykkedes.

Den selvfølgelig accent giver også i Khaders tilfælde det danske sprogbillede et klangligt ekstra islæt, på samme måde som danske dialekter og egnsprog øger den klanglige mangfoldighed.

Khader, der kom til Danmark fra Jordan som 11-årig, er et godt eksempel på, at dansk som andetsprog - omhyggeligt indlært - er en meget afgørende del af integration. At gennemføre den sproglige indlæring, og at eje det vidsyn, der vel også er blandt forudsætningerne for at lære sig et fremmed modersmål foruden sit eget kendte, er alene en pris værd.

Så mange var ordene; jeg vil uddybe nogle af punkterne.

I Modersmål-Selskabet tror vi, at det er uomgængeligt nødvendigt at kunne tale dansk for at være integreret i det danske samfund.

Et sprog kommer ikke af sig selv. Det lille barn har medfødte evner for at tilegne sig sin omverdens sprog, tilegne sig modersmålet som grundlag for at klare sig i den verden barnet er født ind i, for at kunne forstå og fortolke verden med sproget som det vidunderlige redskab.

Hvis man flytter til et helt fremmed land og sproglandskab som stort barn, sådan som du gjorde, skal der sættes mange kræfter ind for at tilegne sig den nye verdens omgangsformer og sprog.

Gennem foredrag og artikler og ikke mindst gennem din bog *Ære og skam* (1996) har du demonstreret, at det kan lade sig gøre at tilegne sig dansk i en grad, der gør det muligt for dig at fortolke din families islamiske kulturkreds for indfødte danskere, så vi har mulighed for at forstå nogle af årsagerne til begivenheder, der spontant vækker overraskelse og hos nogen vækker angst og aggression.

Du har et stærkt engagement i forhold til dine omgivelser, til det samfund der er dit.

Du har i et interview udtalt at ”det er nemt at stå udenfor og mene en masse,” og at ”det er en demokratisk pligt at engagere sig.” Engageret dig, det har du. Du er faktisk kommet så langt med det, at du lever i bedste velgående af at formulere dig på dansk i tale og skrift om det, ligesom det har været dit arbejde gennem en årrække at hjælpe dine oprindelige sprogfæller som tolk.

Du går ind i en åben debat – også på læserbrevsplan – i det daglige, hvor dialogen er det vigtigste redskab for forståelse og brobygningsarbejde mellem mennesker, især blandt dem der ikke er født ind i samme sprog. Undertiden ryger du ind i nogle voldsomme angreb fra den ene eller den anden side; men altid svarer du med en

sproglig kraft og smidighed, der kun findes i de bedste debatter, hvor parterne skal kunne skilles med en værdighed i behold. Ingen er tjent med kun at ville den andens nederlag.

”Han er anderledes, han skal kanøfles.” Du slipper nok aldrig af med din lille accent, den som gør, at danskere altid skal have stillet den grundlæggende, lokale nysgerrighed: Hvor kom du fra engang? Hvor længe har du været her? Derefter kan man spørre ørerne op og lytte til den sproglige rigdom, du besidder. Jeg bliver gang på gang forbløffet over, hvor mange forskellige udtryk du bruger. Mange er statistisk sjældne, nogle er fra det store spænd af dansk, vi kender fra Holberg og frem gennem mere end et par hundrede år. Du gør det uden, at det virker gammeldags eller søgt. Du gør det, så man fornemmer din glæde ved stadig at udvide udtryksregisteret og benytte det danske sprogs mange udtryksmuligheder.

Jeg ved du kender højskolesangbogen og synger med på Kaa-lunds

Jeg elsker den brogede verden
Trods al dens nød og strid,
For mig er jorden skøn endnu
Som i patriarkernes tid.

Jeg ved du har en forkærlighed for nr. 509, Jens Rosendals forel-skelsessang fra teaterstykket Klods-Hans fra 1981. Jeg vil citere første vers:

Du kom med alt det der var dig
Og sprængte hver en spærret vej
Og hvilket forår blev det!
Det år, da alt blev stærkt og klart
Og vildt og fyldt med tøbrudsfart
Og alting råbte: lev det!

Sproget lever, når det bliver brugt. Hvis det ikke bliver brugt, visner det. Du er med til at få det til at blomstre med en lille nuance i toningen. Du er med til at sprænge en spærret vej og give en værdifuld tilføjelse til dansk i en verden af sprog, hvor det ikke er nogen selvfølge, at dansk står ikke blot som den givne, men også som den foretrukne sproglige forbindelse mellem mennesker.

Til lykke med årets Modersmål-Pris.

Claus Tilling